

Nr 44

Näringsutskottets betänkande i anledning av propositionen 1973:1 i vad avser anslag för budgetåret 1973/74 inom handelsdepartementets verksamhetsområde avseende kommersiell service i glesbygd m. m. jämte motioner.

I detta betänkande behandlas utom de i rubriken angivna anslagsfrågorna en motion angående livsmedelslagens tillämpning i glesbygdsområden.

DRIFTBUDGETEN

PRIS-, KONKURRENS- OCH KONSUMENTFRÅGOR

1. Bidrag till kommersiell service i glesbygd m. m. Kungl. Maj:t har i propositionen 1973:1 bilaga 12 (punkten D 8, s. 47–59) föreslagit riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer för stödet till kommersiell service i glesbygd som chefen för handelsdepartementet förordat,

2. till Bidrag till kommersiell service i glesbygd m. m. för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 2 100 000 kr.,

3. medge att kreditgaranti för lån till anskaffning av varulager under budgetåret 1973/74 beviljas i enlighet med vad som förordats i propositionen intill ett belopp av 1 000 000 kr.

I motionen 1973:1487 av herr Lövenborg m. fl. (vpk) hemställs att riksdagen skall hos regeringen begära ett tilläggsanslag under anslagsposten Bidrag till kommersiell service i glesbygd m. m. av 1 milj. kr. att utgå till driftsstöd till redan befintliga butiker och varubussar i enlighet med vad i motionen anförts.

I detta sammanhang har utskottet vidare behandlat motionen 1973:1419 av herr Norrby i Åkersberga (fp), som hänvisats till jordbruksutskottet men sedermera överflyttats till näringsutskottet enligt 42 § riksdagsordningen. I motionen hemställs att riksdagen skall hos Kungl. Maj:t hemställa om att föreskrifter utfärdas om en generös dispensgivning vid tillämpning av livsmedelslagen i glesbygder som kan komma att beröras av det föreslagna glesbygdsstödet till kommersiell service.

Motionerna

I motionen 1973:1487 anför motionärerna att de finner det anmärkningsvärt att frågan om ett driftsstöd till befintliga butiker avisats under motiveringen att ett sådant stöd till olönsamma enheter torde inverka

menligt på konkurrensförhållandena. Motionärerna hänvisar till att flera remissinstanser är positiva till ett driftsstöd och att bland dessa bl. a. statens pris- och kartellnämnd (SPK) påtalat att effekterna av ett driftsstöd i rådande konkurrenssituation kommer att bli marginella eftersom butikerna ligger perifert och förmodligen saknar lokal konkurrens. Motionärerna förordar också ett mera omfattande stöd till varubussar än som föreslagits av departementschefen.

I motionen 1973:1419 hävdas att sannolikt betydande försämringar av försörjningen med livsmedel i glesbygder kommer att inträffa som en följd av den nya livsmedelslagen. Man kan enligt motionären med fog ställa frågan om inte priset för hygieniska förbättringar i livsmedelshandeln är för högt om lagens krav skulle resultera i en kraftigt försämrad service med fortsatta affärsnedläggningar och väsentligt höjda kostnader. Föreskrifter sägs därför böra utfärdas om en mycket generös dispensgivning i glesbygder som kan komma att beröras av det kommande stödet till kommersiell service.

Uppgifter i anslutning till motionen 1973:1419

Ikraftträdandet av den nya livsmedelslagen (1971:511) och den i anslutning därtill utfärdade livsmedelskungörelsen (1971:807) medför bl. a. en skärpning av kraven på butikernas kyl- och frysutrustning. Den 1 januari 1974 träder en av livsmedelsverket utfärdad föreskrift angående maximitemperaturen vid kylförvaring i kraft, och den 1 januari 1975 införs motsvarande bestämmelser för temperaturen i samband med transport av livsmedel.

Utskottet

I propositionen anförs att det är nödvändigt att samhälleliga åtgärder vidtas för att trygga glesbygdsbefolkningens behov av kommersiell service. Olika slags åtgärder föreslås.

Utskottet delar den uppfattning som framförs i propositionen och anser att de föreslagna åtgärderna, som är att betrakta som en försöksverksamhet och bör kunna omprövas efter en tid, är lämpligt avvägda. Utskottet tillstyrker således Kungl. Maj:ts förslag.

I motionen 1973:1487 betecknas det som anmärkningsvärt att samhällsstöd i form av stöd till drift av befintliga butiker avvisats under motiveringen att ett sådant stöd till olönsamma enheter inverkar menligt på konkurrensförhållandena. Motionärerna säger sig dela statens pris- och kartellnämnds uppfattning att effekterna av ett driftsstöd på rådande konkurrenssituation kommer att bli marginella eftersom butikerna ligger perifert och förmodligen saknar lokal konkurrens. Motionärerna anser det vara "felaktigt, att butiker först måste läggas ner för att nyetablering skall kunna ske och att man först då kan få del av ett statligt stöd".

Utskottet vill i detta sammanhang understryka att glesbygdsutred-

ningen avvisade driftsstödet inte endast med hänvisning till att detta skulle kunna påverka konkurrenssituationen. Höga kostnader och stora avvägningssproblem anfördes som de primära skälen till att utredningen inte föreslog denna stödform. Utredningen betonade också att endast sådana enheter bör bevaras som på sikt kan drivas med viss lönsamhet. Ett driftsstöd skulle enligt utredningens uppfattning inte vara förenligt med ett sådant synsätt. Investeringsstödet har inte samma nackdelar och ger på längre sikt ökade förutsättningar för en förbättrad driftsekonomi. Utskottet delar utredningens och chefens för handelsdepartementet uppfattning härvidlag.

Självfallet innebär propositionens förslag inte — vilket motionärerna gör gällande — att butiker först måste läggas ned och därefter återetableras för att statligt stöd skall kunna utgå. Statligt investeringsstöd skall enligt förslaget utgå för finansiering av ny-, till- eller ombyggnad av affärslokal eller annan byggnad som behövs för verksamheten eller för anskaffning av inventarier och utrustning. Med utrustning avses i detta sammanhang sådan teknisk utrustning som krävs för enhetens funktion, t. ex. kyl- och frysutrustning i livsmedelsbutiker.

I propositionen anføres inte något om vilken myndighet som skall handlägga frågan om stöd till kommunal service i glesbygd. Utskottet vill peka på möjligheten att inrätta en särskild nämnd för dessa frågor med representanter för berörda intressen. Det ankommer emellertid på Kungl. Maj:t att besluta i denna fråga.

I motionen 1973:1419 hävdas att många livsmedelshandlare upplever de nya krav i fråga om transport och förvaring av livsmedel som följer av den nya livsmedelslagens ikraftträdande som ett hot mot sin verksamhet.

Genom investeringsstödet till utrustning kommer möjligheterna att i glesbygdsbutikerna uppfylla de strängare kraven på butikernas kyl- och frysutrustning att underlättas. Enligt vad utskottet erfarit ser man från livsmedelsverkets sida realistiskt på avvägningen mellan önskemålet att se de skärpta reglerna för livsmedelshantering i tillämpning och önskemålet att inte härigenom förhindra fortsatt verksamhet för olika rörelseidkare. I skilda sammanhang har lösningar arbetats fram som tillfredsställer både livsmedelsverkets och rörelseidkarnas önskemål. Då nu därtill möjligheter tillskapats för ekonomiskt stöd till särskilt utsatta butiker föreligger det enligt utskottets uppfattning inget behov för riksdagen att hos Kungl. Maj:t anhålla om åtgärder av det slag som motionären föreslagit.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till propositionen 1973:1 bilaga 12 punkt D 8
 - a) godkänner de riktlinjer för stödet till kommersiell service i glesbygd som chefen för handelsdepartementet förordat,
 - b) till *Bidrag till kommersiell service i glesbygd m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 2 100 000 kr.,
 - c) medger att kreditgaranti för lån till anskaffning av varulager under budgetåret 1973/74 beviljas i enlighet med

vad som förordats i propositionen intill ett belopp av 1 000 000 kr.,

2. att riksdagen avslår motionen 1973:1487 angående anslag till driftsstöd för butiker i glesbygd,
3. att riksdagen avslår motionen 1973:1419 angående viss dispensgivning vid tillämpning av livsmedelslagen.

KAPITALBUDGETEN

FONDEN FÖR LÅNEUNDERSTÖD

2. Lån till investeringar för kommersiell service i glesbygd. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten V:9, s. 79) och hemställer att riksdagen till *Lån till investeringar för kommersiell service i glesbygd* för budgetåret 1973/74 anvisar ett investeringsanslag av 500 000 kr.

Stockholm den 12 april 1973

På näringsutskottets vägnar
INGVAR SVANBERG

Närvarande: herrar Svanberg (s), Börjesson i Glömminge (c), Bengtsson i Landskrona (s), Haglund (s), Rask (s), Wirtén (fp), Blomkvist (s), Sjönell (c), Wååg (s), Jonsson i Husum (s), Rydén (fp), fru Hambræus (c) och herr Nordgren (m).